

บทที่ 6
การดำเนินรูปแบบสวัสดิการ

การดำเนินเศรษฐกิจแบบ “สวัสดิการ”

การดำเนินรูปแบบเศรษฐกิจแบบสวัสดิการ สามารถเกิดขึ้นได้ทุกระบบเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นระบบสังคมนิยม สังคมนิยมประชาธิปไตย ทุนิยมสามารถนำระบบสวัสดิการเข้าไปใช้ได้เช่นกัน เพียงแต่ว่าประเทศสังคมนิยมไม่เปิดโอกาสให้หน่วยผลิตแสวงหากำไรจากผลผลิต จึงต้องเน้นด้านสวัสดิการให้มาก โดยทั่วไปสวัสดิการที่รัฐมอบให้ประชาชนจะเป็นลักษณะส่วนรวมดังนี้

1. โครงการที่อยู่อาศัย ประชาชนไม่ต้องคืนร่นผ่อนบ้านด้วยตนเอง ด้านการจัดสถานที่อยู่อาศัยถือเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง
2. สร้างสถานพักผ่อน เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสพักผ่อน ถือเป็นนโยบายหลักอันหนึ่งของรัฐที่จะสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน โดยทั่วไปเท่าที่พบเห็นประเทศสังคมนิยมบางประเทศ จะเน้นเรื่องความสะอาด ความเรียบร้อย การสาธารณสุขโรคที่มีประสิทธิภาพ เขตใดที่ถูกกำหนดให้เป็นเขตที่อยู่อาศัย (residential area) จะสะอาดปลอดภัย ปราศจากมลภาวะเป็นพิษทั้งปวง
3. การประกันสังคม (social security) ประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศสังคมนิยมจะมองเห็นคุณค่าของมนุษย์ รัฐจะคุ้มครองแรงงานและครอบครัวให้หลักประกันที่มั่นคงในระหว่างทำงาน จนกระทั่งเกษียณอายุ การประสบอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย สิ่งเหล่านี้จะได้รับการดูแลอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การที่มาร์กซ์กล่าวว่าในที่สุดความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนายทุนกับชนชั้นกรรมาชีพจะตกอยู่กับชนชั้นกรรมาชีพ สังคมจะกลายเป็นสังคมที่ปราศจากชนชั้น (classless society) มิคเฮล บากูนิน (Mikhail Bakunin) กล่าวโจมตี คาร์ล มาร์กซ์ เป็นไปไม่ได้สังคมที่ปราศจากชนชั้นภายใต้ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมเท่าที่ปรากฏให้เห็น บทบาทของรัฐมีบทบาทต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงจำเป็นอยู่เองที่รัฐบาลจะต้องสร้างชนชั้นใหม่เป็นชนชั้นที่มีความรู้สูง

คำร้องตำแหน่งสูง อันได้แก่ นักปกครอง ทหาร นักวิชาการสาขาต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญ อันเป็นชนกลุ่มน้อย เพื่อทำหน้าที่บริหารประเทศและปกครองคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ และในที่สุดจะนำไปสู่รูปแบบการปกครองแบบรวมอำนาจ* (totalitarian) แนวความคิดของ Karl Marx ก่อให้เกิด (alienation) แนวความคิดมุ่งจะปฏิวัติสังคม สร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสังคม โดยทำให้สังคมปราศจากชนชั้น (classless society) ไม่มีการถือครองกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินจากส่วนบุคคล Karl Marx เขียนขึ้นมาตามอุดมการณ์ของตน โดยไม่ได้สัมผัสกับชีวิตแห่งความเป็นจริง มิได้เคยทดลองหรือแสวงหาประสบการณ์ในทางปฏิบัติ การเสนอแนวความคิดเช่นนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านจากพวกชนชั้นนายทุนกฏุมพี ชนชั้นสูงของสังคม ผู้บริหาร แนวความคิดเช่นนี้จะทำให้ตนต้องเสียสิทธิและฐานะของตนในสังคม เกิดความรู้สึกต่อต้านที่จะรักษาสถานภาพคงเดิมของตน (status quo) เอาไว้ ที่มีชื่อเรียกว่า "alienation" มีผู้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า "alienation" จะปรากฏให้เห็นทั่วไปในองค์กรที่มีหน่วยงานแบ่งแยกออกเป็นหลายระดับ เช่น ระหว่างฝ่ายบริหารระดับสูงที่รวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง (centralization) มักจะสร้างความสัมพันธ์เกิดความรู้สึกขัดแย้งกับระดับผู้น้อย ความขัดแย้งเช่นนี้ยังปรากฏให้เห็นระหว่างประชาชนกับความรู้สึกต่อต้านตำรวจ ประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักธุรกิจกับคนงาน

- อุดมการณ์ของคาร์ล มาร์กซ์ ไม่สามารถเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ
- Karl Marx ใ้ชื่อว่าเป็นปรมาจารย์แห่งสังคมนิยม ที่บรรดาประเทศสังคมนิยมทั้งหลายควรมีคตินี้ แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติได้ตามความเป็นจริง เพราะโครงสร้างสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ข้อจำกัดและตัวแปรอื่น ๆ ยังมีมากกว่าที่มาร์กซ์คาดถึง
- การจะดำเนินรูปแบบเศรษฐกิจการปกครองแบบสังคมนิยม แต่ละประเทศสามารถปรับให้เข้ากับสภาพการปกครองสังคมของตน ไม่จำเป็นต้องยึดมั่นกับแนวความคิดของมาร์กซ์ เลนิน โชเวียตอย่างเคร่งครัดแต่อย่างใด ต่างจะบรรลุผลสำเร็จการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับประเทศที่ดำเนินตามรูปแบบสังคมนิยมอย่างเข้มงวด
- ยุโรปตะวันออกเป็นกลุ่มประเทศแรก ที่รัสเซียแนะนำให้เอาลัทธิมาร์กซิสต์มาใช้

---

* การปกครองแบบรวมอำนาจโดยบุคคลเดียวหรือพรรคเดียว เช่น อิตาลี เยอรมัน สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

- มาร์กซ์ปรารถนาที่จะเห็น "นานาชาตินิยม" ให้เกิดขึ้นทั่วโลก โลกจะต้องรวมกันอยู่เป็นหน่วยเดียวของสังคม ทุกคนจะมีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่มาร์กซ์ล้มเลิกถึงข้อผิดพลาดอันใหญ่หลวงคือ "ความรู้สึคนานาชาตินิยม" ในบางประเทศ

แบบฝึกหัด

1. ระบบเศรษฐกิจใดสามารถนำรูปแบบ "สวัสดิการ" มาใช้

.....
.....

2. เหตุผลสำคัญที่ประเทศสังคมนิยมต้องนำ "รูปแบบสวัสดิการ" มาใช้

.....
.....
.....

3. "สวัสดิการ" ใดบ้างที่รัฐมอบให้ประชาชน

.....
.....
.....
.....

4. Karl Marx ได้อธิบายให้เห็นว่าสังคมที่ริสุทธ์จะต้องเป็นสังคมที่ปราศจากชนชั้น เกิดขึ้นตามกระบวนการขั้นตอนดังนี้

.....
.....

5. มีผู้กล่าวโจมตี Karl Marx สังคมที่ปราศจากชนชั้น (Classless Society) จะไม่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเพราะ

.....
.....

6. การปกครองแบบรัฐเบ็ดเสร็จ (totalitarian) เกิดขึ้นจาก

.....
.....

7. แนวความคิดใดของ Karl Marx ที่ได้รับการคัดค้านจากชนชั้นนายทุน

.....
.....
.....

8. "alienation" จะปรากฏในบริเวณใดบ้าง

.....
.....
.....
.....

9. อุปสรรคข้อใดที่ทำให้อุดมการณ์ของ Karl Marx ไม่สามารถบรรลุได้สำเร็จ

.....
.....
.....
.....

10. กลุ่มประเทศที่นำอุดมการณ์ของ Karl Marx มาใช้ได้แก่

.....

11. จุดสูงสุดแห่งความปรารถนาของ Karl Marx ต้องการให้เกิด.....

.....ทั่วโลก แต่ไม่สามารถบรรลุผลได้เพราะมี.....

..... เป็นอุปสรรคขัดขวาง